

Briuselis, 2022 m. lapkričio 16 d.
(OR. en)

13070/22

Tarpinstitucinė byla:
2008/0140(CNS)

SOC 537
ANTIDISCRIM 102
MI 700
JAI 1259
FREMP 196

ATASKAITA

---

nuo: Pirmininkaujančios valstybės narės
kam: Nuolatinių atstovų komitetui / Tarybai

Ankstesnio
dokumento Nr.: 13067/22

Komisijos dok. Nr.: 11531/08 - COM(2008) 426 final

Dalykas: Pasiūlymas dėl Tarybos direktyvos, kuria įgyvendinamas vienodo požiūrio į asmenis, nepaisant jų religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus arba seksualinės orientacijos, principas
– Pažangos ataskaita

I. IVADAS

2008 m. liepos 2 d. Komisija priėmė pasiūlymą dėl Tarybos direktyvos, kurios tikslas – apsaugos nuo diskriminacijos dėl religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus arba seksualinės orientacijos nuostatas taikyti ne tik užimtumo, bet ir kitose srityse. Papildant esamus šios srities EB teisės aktus¹, siūloma horizontaliajia Vienodo požiūrio direktyva būtų uždrausta diskriminacija dėl pirmiau minėtų pagrindų šiose srityse: socialinės apsaugos (įskaitant socialinį draudimą ir sveikatos priežiūrą), švietimo ir galimybių naudotis prekėmis bei paslaugomis (įskaitant aprūpinimą būstu).

---

¹ Visų pirma Tarybos direktyvas 79/7/EEB, 2000/43/EB, 2000/78/EB ir 2004/113/EB.

Didelė dauguma delegacijų iš principo palankiai įvertino pasiūlymą ir daugelis iš jų pritarė tam, kad juo siekiama užbaigti kurti esamą teisinę sistemą, reglamentuojant su visais keturiais diskriminacijos pagrindais susijusius klausimus, remiantis horizontaliuoju požiūriu.

Dauguma delegacijų patvirtino, kad svarbu propaguoti vienodą požiūrį kaip bendrą vertybę visoje ES. Visų pirma, kelios delegacijos pabrėžė pasiūlymo reikšmę JT neįgaliųjų teisių konvencijos (JT NTK) kontekste. Tačiau kai kurios delegacijos pageidautų platesnio užmojo nuostatų dėl negalios.

Nors tam tikros delegacijos pabrėžė, kad svarbu kovoti su diskriminacija, iš pradžių jos abejojo dėl Komisijos pasiūlymo reikalingumo, nes, jų nuomone, šiuo pasiūlymu pažeidžiama nacionalinė kompetencija tam tikrais klausimais ir jis prieštarauja subsidarumo bei proporcingumo principams. Tam tikros delegacijos taip pat prašė pateikti paaiškinimų ir pareiškė susirūpinimą visų pirma dėl teisinio tikrumo stokos, kompetencijų pasidalijimo ir pasiūlymo praktinio, finansinio bei teisinio poveikio.

Dvi delegacijos toliau laikosi bendros išlygos dėl paties pasiūlymo.

Kol kas visos delegacijos toliau laikosi bendrų tikrinimo išlygų dėl teksto.

CZ ir DK toliau laikosi parlamentinio tikrinimo išlygų. Komisija remia pastangas siekti kompromiso, nors šiame etape toliau laikosi tikrinimo išlygos dėl bet kokių jos pirminio pasiūlymo pakeitimų.

2009 m. balandžio 2 d. Europos Parlamentas priėmė nuomonę² pagal konsultavimosi procedūrą. 2009 m. gruodžio 1 d. įsigaliojus Lisabonos sutarčiai, šiuo metu pasiūlymui taikomas Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 19 straipsnis, todėl, gavus Europos Parlamento *pritarimą dėl teksto*, Taryba dėl jo turės spręsti vieningai.

---

² Žr. dok. A6-0149/2009. Dabartinis Parlamentas pranešėja paskyrė Alice Kuhnke (SE, Žaliųjų frakcija / Europos laisvasis aljansas).

II. ČEKIJOS PIRMININKAVIMO LAIKOTARPIU TARYBOS ATLIKTAS DARBAS

Atsižvelgdama į 2021 m. vykusią diskusiją, kuriose daugiausia dėmesio skirta nuostatomis dėl negalios, rezultatus³, Socialinių klausimų darbo grupė⁴ toliau nagrinėjo dokumentą remdamasi informaciniu pranešimu⁵ ir pirmininkaujančios Čekijos pateiktais naujais redakciniais pasiūlymais⁶.

Savo informaciniame pranešime pirmininkaujanti valstybė narė paprašė delegacijų pateikti nuomones dėl naujausioje teksto redakcijoje išdėstytų nuostatų, kuriomis valstybėms narėms būtų suteikta teisė prašyti laikinai atleisti jas nuo reikalavimo užtikrinti tinkamą sąlygų pritaikymą neįgaliesiems. Delegacijų buvo paprašyta visų pirma nurodyti, ar, jų nuomone, šios nuostatos yra suderinamos su Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencija (JT NTK).

Be to, delegacijų buvo paprašyta įvertinti tokios išimties poreikį atsižvelgiant į tai, kad į direktyvos projektą jau įtraukta taisyklė, pagal kurią tinkamai pritaikyti sąlygas nebūtų reikalaujama tuo atveju, jei dėl šio reikalavimo būtų sukurta nepagrįsta ar neproporcinga našta.

---

³ Žr. dok. 9109/21 ir 14046/21.

⁴ Posėdžiai vyko 2022 m. liepos 18 d. ir rugsėjo 30 d.

⁵ Dok. 10626/22.

⁶ Dok. 12063/22.

Akivaizdi dauguma delegacijų pareiškė nuomonę (kai kuriais atvejais preliminarią), kad siūloma išimtis yra ir nesuderinama su JT NTK, ir nereikalinga. Be to, kelios delegacijos pabrėžė, kad esama nuostata, pagal kurią užtikrinti tinkamą sąlygų pritaikymą reikalaujama tik tuo atveju, jei dėl šio reikalavimo nesukuriamas neproporcinga našta, jau yra pakankama apsaugos priemonė. Tam tikros kitos delegacijos taip pat pareiškė norą aptarti įvairias galimybes, kad būtų rastas sprendimas, nes tam, kad direktyvą būtų galima priimti, reikia balsų vieningumo. Tačiau kai kurios kitos delegacijos pritarė idėjai siūlomą išimtį išnagrinėti, kartu pripažindamos, kad reikia toliau dirbti siekiant užtikrinti JT NTK ir direktyvos suderinamumą. Tam tikros delegacijos taip pat laikėsi atvirų pozicijų ir pabrėžė tokius klausimus kaip lankstumo poreikis siekiant valdyti finansinę naštą, kuri atsirastų dėl direktyvoje išdėstytų nuostatų dėl negalios, ir būtinybė, kad išimtys būtų griežtai išskirtinės ir nustatytos tam tikram laikui, būtų ribotos ir tikslinės.

Remdamasi šios diskusijos rezultatais, pirmininkaujanti Čekija pateikė redakcinių pasiūlymų rinkinį, į kurį įtraukti šie pagrindiniai elementai:

- a) nuostata, kuria valstybėms narėms suteikiama galimybė prašyti laikinai jas atleisti nuo pareigos užtikrinti tinkamą sąlygų pritaikymą, buvo išbraukta (15 straipsnio 1a–1c dalys);
- b) į tekstą įtrauktas neprivalomas papildomas 2 metų perkėlimo į nacionalinę teisę laikotarpis (pvz., iš viso 6 metai nuo pasiūlymo įsigaliojimo), per kurį privaloma užtikrinti tinkamą sąlygų pritaikymą neįgaliesiems (15 straipsnio 2 dalis);
- c) į tekstą taip pat įtraukta konstatuojamoji dalis, kurioje paaiškinamas papildomo perkėlimo į nacionalinę teisę laikotarpio loginis pagrindas (20c konstatuojamoji dalis).

Dauguma delegacijų ir Komisijos atstovas pritarė tam, kad iš teksto būtų išbraukta galimybė prašyti laikinai atleisti nuo pareigos užtikrinti tinkamą sąlygų pritaikymą. Be to, dauguma delegacijų pritarė (arba galėtų pritarti) siūlomam perkėlimo į nacionalinę teisę laikotarpio, susijusio su pareiga užtikrinti tinkamą sąlygų pritaikymą, pratęsimui. Tačiau kitos delegacijos ir Komisijos atstovas negalėjo pritarti šiai idėjai, nes, jų nuomone, bendras 6 metų perkėlimo į nacionalinę teisę laikotarpis būtų neįprastai ilgas. Kai kurioms delegacijoms reikėjo daugiau laiko naujiems redakciniams pasiūlymams išnagrinėti.

Kiti Čekijos pirmininkavimo laikotarpiu aptarti klausimai buvo šie:

tam tikros delegacijos pakartojo nuogąstavimus dėl *nuostatų dėl prieinamumo* išbraukimo iš direktyvos ir paragino nustatyti platesnio užmojo nuostatas dėl negalios. Tačiau Komisijos atstovas pareiškė nuomonę, kad aptariama direktyva, kurioje daugiausia dėmesio skiriama diskriminacijai, nėra tinkama vieta konkrečių nuostatų dėl prieinamumo nustatymui materialinėje taikymo srityje.

Kiti laikėsi nuomonės, kad reikia teisinių gairių dėl siūlomos direktyvos ir JT NTK sąveikos.

Išsamesnė informacija pateikiama dok. 11435/22 + COR 1 ir dok. 13067/22. Naujausia direktyvos projekto redakcija pateikiama šio dokumento priede.

III. IŠVADA

Nors remiantis naujausiu tekstu vykusių diskusijų metu padaryta tam tikra pažanga, akivaizdu, kad reikia toliau daug dirbti, kad Taryboje būtų galima pasiekti reikiamą vieningumą.

Pasiūlymas

TARYBOS DIREKTYVA

kuria įgyvendinamas vienodo požiūrio į asmenis, nepaisant jų religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus arba seksualinės orientacijos, principas

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 19 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos pasiūlymą⁷,

teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,

atsižvelgdama į Europos Parlamento pritarimą⁸,

laikydamosi specialios teisėkūros procedūros,

---

⁷ OL C [...], [...], p. [...].

⁸ OL C [...], [...], p. [...].

kadangi:

- (1) pagal Europos Sąjungos sutarties (toliau – ES sutartis) 2 straipsnį Sąjunga yra grindžiama šiomis vertybėmis: pagarba žmogaus orumui, laisve, demokratija, lygybe, teisine valstybe ir pagarba žmogaus teisėms, įskaitant mažumoms priklausančių asmenų teises; šios vertybės yra bendros visoms valstybėms narėms. Pagal ES sutarties 6 straipsnį Sąjunga pripažįsta Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje (toliau – Pagrindinių teisių chartija) išdėstytas teises, laisves ir principus. Vadovaujantis tuo pačiu straipsniu, pagrindinės teisės, kurias garantuoja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija ir kurios kyla iš valstybėms narėms bendrų konstitucinių tradicijų, sudaro Sąjungos teisės bendruosius principus;
- (2) visų asmenų teisė į lygybę prieš įstatymą ir teisė į apsaugą nuo diskriminacijos yra visuotinė teisė, pripažįstama pagal Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją, Jungtinių Tautų konvenciją dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo moterims, Tarptautinę konvenciją dėl visų formų rasinės diskriminacijos panaikinimo, Jungtinių Tautų pilietinių ir politinių teisių bei ekonominių, socialinių ir kultūrinių teisių paktus, Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvenciją (JT NTK), Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvenciją ir Europos socialinę chartiją – juos yra pasirašiusios [visos] valstybės narės. Šia direktyva, visų pirma nuostatomis dėl prieinamumo ir tinkamo sąlygų pritaikymo, gerbiami pagrindiniai principai, pripažinti JT NTK ir Jungtinių Tautų pasaulio kultūros ir gamtos paveldo apsaugos konvencijoje;

- (2a) nuo 2010 m. gruodžio 23 d. Sąjunga yra JT NTK šalis. Pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 216 straipsnio 2 dalį JT NTK nuostatos yra neatskiriama Europos Sąjungos teisinės tvarkos dalis, todėl Sąjungos teisės aktai turėtų būti aiškinami laikantis JT NTK nuostatų. Visų pirma, į JT NTK 2 straipsnyje pateiktą diskriminacijos apibrėžtį yra įtrauktas atsisakymas tinkamai pritaikyti sąlygas, o jos 9 straipsnyje – prievolės užtikrinti prieinamumą. Komunikate „2010–2020 m. Europos strategija dėl negalios. Tolesnis siekis kurti Europą be kliūčių“ Komisija paragino nuosekliai užtikrinti veiksmingą JT NTK įgyvendinimą visoje Sąjungoje ir nustatė, kad prieinamumas yra viena iš aštuonių veiksmų sričių;
- (3) šia direktyva gerbiamos pagrindinės teisės ir laikomasi pagrindinių principų, pripažintų visų pirma Pagrindinių teisių chartijoje. Pagrindinių teisių chartijos 10 straipsnyje pripažįstama teisė į minties, sąžinės ir religijos laisvę; 21 straipsniu draudžiama diskriminacija, be kita ko, dėl religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus arba seksualinės orientacijos; o 26 straipsnyje pripažįstama neįgaliųjų teisė naudotis priemonėmis, užtikrinančiomis jų nepriklausomumą;
- (4) 2003 m. – Europos neįgaliųjų metais, 2007 m. – Europos lygių galimybių visiems metais, 2008 m. – Europos kultūrų dialogo metais ir 2012 m. – Europos aktyvaus senėjimo ir kartu solidarumo metais akcentuota, kad diskriminacija tebėra paplitusi, ir pabrėžta įvairovės teikiama nauda;
- (5) 2007 m. gruodžio 14 d. Briuselyje Europos Vadovų Taryba savo išvadose paprašė valstybių narių didinti pastangas, kuriomis siekiama užkirsti kelią diskriminacijai bei su ja kovoti ir darbo rinkoje, ir už jos ribų;

- (5a) 2011 m. vasario 21 d. išvadose Taryba dar kartą patvirtino esanti tvirtai įsipareigojusi skatinti ir apsaugoti religijos ar tikėjimo laisvę be jokios diskriminacijos. 2011 m. birželio 17 d. Tarybos išvadose Taryba ir valstybių narių vyriausybės atstovai paprašė valstybių narių ir Europos Komisijos tęsti kovą su neįgaliųjų diskriminacija ir peržiūrėti galiojančią teisės sistemą. 2016 m. birželio 16 d. išvadose Taryba paprašė Europos Komisijos skatinti jos Veiksmų plane LGBTI asmenų lygybei skatinti išdėstytas priemones;
- (6) Europos Parlamentas 2008 m. gegužės 20 d. rezoliucijoje⁹ ir 2015 m. rugsėjo 8 d. rezoliucijoje¹⁰ paragino sustiprinti apsaugą nuo diskriminacijos Europos Sąjungos teisėje;
- (6a) diskriminacija daro didelį poveikį ne tik fiziniams asmenims, bet ir visuomenei, be kita ko, bendrajam vidaus produktui, mokestinėms pajamoms ir socialinei sanglaudai. Apsauga nuo diskriminacijos, kaip numatyta šioje direktyvoje, gali būti prisidedama prie geresnės sveikatos būklės, švietimo rezultatų ir dėl visų šių priežasčių – prie valstybių narių bendrojo vidaus produkto didėjimo;

---

⁹ 2008 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl pažangos, padarytos siekiant lygių galimybių ir nediskriminavimo ES (Direktyvų 2000/43/EB ir 2000/78/EB perkėlimas į nacionalinę teisę) (2007/2202(INI)) (OL C 279 E, 2009 11 19, p. 23).

¹⁰ 2015 m. rugsėjo 8 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl pagrindinių teisių padėties Europos Sąjungoje 2013–2014 m. (2014/2254(INI)) (O L C 316, 2017 9 22, p. 2.).

- (7) Komunikate „Atnaujinta socialinė darbotvarkė: galimybės, prieinamumas ir solidarumas XXI amžiaus Europoje“ Europos Komisija patvirtino, kad visuomenėse, kuriose kiekvienas asmuo laikomas lygiaverčiu, jokios dirbtinės kliūtys ar bet kokia diskriminacija neturėtų sulaikyti žmonių nuo naudojimosi šiomis galimybėmis. Diskriminacija dėl religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus ar seksualinės orientacijos gali pakenkti Sutartyse nustatytą Sąjungos tikslų, visų pirma užtikrinti aukštą užimtumo ir socialinės apsaugos lygį, gerinti gyvenimo lygį ir gyvenimo kokybę, siekti ekonominės ir socialinės sanglaudos bei solidarumo, įgyvendinimui. Ji taip pat gali trukdyti pasiekti tikslą panaikinti kliūtis laisvam asmenų, prekių ir paslaugų judėjimui tarp valstybių narių. Europos Komisija savo komunikate „Nediskriminavimas ir lygios galimybės: atnaujintas įsipareigojimas“ ir rekomendacijoje dėl Europos socialinių teisių ramsčio dar kartą pabrėžė ir atnaujino savo įsipareigojimą kovoti su diskriminacija ir propaguoti vienodas galimybes;

- (8) tarp galiojančių Europos Sąjungos teisės aktų yra trys teisiniai dokumentai, grindžiami Europos bendrijos steigimo sutarties 13 straipsniu, kuris buvo pakeistas SESV 19 straipsniu. Tai – Direktyva 2000/43/EB¹¹, Direktyva 2000/78/EB¹² ir Direktyva 2004/113/EB¹³, kuriomis siekiama užkirsti kelią diskriminacijai dėl lyties, rasinės ar etninės kilmės, religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus bei seksualinės orientacijos ir su ja kovoti. Šiais dokumentais įrodyta teisės aktų vertė kovojant su diskriminacija. Visų pirma, Direktyvoje 2000/78/EB nustatyti vienodo požiūrio, susijusio su religija ar tikėjimu, negalia, amžiumi ir seksualine orientacija, taikymo užimtumo ir profesinėje srityje bendrieji pagrindai. Tačiau įvairių valstybių narių apsaugos nuo diskriminacijos šiais pagrindais mastas ir forma kitose nei užimtumo srityse skiriasi. Direktyva 2000/43/EB asmenys apsaugomi nuo diskriminacijos rasiniu arba etninės priklausomybės pagrindu dėl galimybės naudotis prekėmis bei paslaugomis ir prekių tiekimo bei paslaugų teikimo, galimybės naudotis socialine apsauga ir gauti išsilavinimą, o Direktyva 2004/113/EB suteikiama apsauga nuo diskriminacijos dėl lyties dėl galimybės naudotis prekėmis bei paslaugomis ir prekių tiekimo bei paslaugų teikimo, išskyrus žiniasklaidos ir reklamos turinį bei švietimą;
- (9) todėl šios direktyvos tikslas yra tų pagrindų, kuriuos ji apima, atžvilgiu išplėsti apsaugos nuo diskriminacijos mastą ir formą apimant ne tik užimtumo sritį, bet ir konkrečias šioje direktyvoje nurodytas sritis. Taigi, Sąjungos teisės aktais turėtų būti draudžiama diskriminacija dėl religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus arba seksualinės orientacijos daugelyje kitų su darbo rinka nesusijusių sričių, įskaitant galimybę naudotis socialine apsauga, galimybę gauti išsilavinimą, galimybę naudotis prekėmis bei paslaugomis ir prekių tiekimą bei paslaugų teikimą, įskaitant aprūpinimą būstu. Tokiomis paslaugomis turėtų būti laikomos paslaugos, kaip tai suprantama SESV 57 straipsnyje;

---

¹¹ 2000 m. birželio 29 d. Tarybos direktyva 2000/43/EB, įgyvendinanti vienodo požiūrio principą asmenims nepriklausomai nuo jų rasės arba etninės priklausomybės (OL L 180, 2000 7 19, p. 22).

¹² 2000 m. lapkričio 27 d. Tarybos direktyva 2000/78/EB, nustatanti vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus (OL L 303, 2000 12 2, p. 16).

¹³ 2004 m. gruodžio 13 d. Tarybos direktyva 2004/113/EB, įgyvendinanti vienodo požiūrio į moteris ir vyrus principą dėl galimybės naudotis prekėmis bei paslaugomis ir prekių tiekimo bei paslaugų teikimo (OL L 373, 2004 12 21, p. 37).

- (10) Direktyva 2000/78/EB draudžiama diskriminacija, susijusi su galimybe gauti profesinį mokymą; būtina papildyti šią apsaugą uždraudžiant diskriminaciją ir su profesiniu mokymu nesusijusio švietimo srityje;
- (11) ši direktyva turėtų nedaryti poveikio valstybių narių kompetencijai, visų pirma švietimo, socialinės apsaugos ir sveikatos priežiūros srityse. Ji taip pat turėtų nedaryti poveikio esminiam valstybių narių vaidmeniui ir jų plačiai diskrecijai teikiant, pavedant teikti ir organizuojant visuotinės ekonominės svarbos paslaugas;
- (12) diskriminacija apima tiesioginę diskriminaciją, netiesioginę diskriminaciją, priekabiavimą, nurodymus diskriminuoti ir atsisakymą tinkamai pritaikyti sąlygas neįgaliesiems. Taip pat suprantama, kad gali būti diskriminuojama dėl daugialypių pagrindų;
- (12a) diskriminuojama tada, *inter alia*, kai su asmeniu elgiamasi mažiau palankiai arba prie jo priekabiaujama dėl to asmens turimų arba, kaip manoma, turimų sąsajų su tam tikros religijos ar tikėjimo, tam tikros negalios, tam tikro amžiaus ar tam tikros seksualinės orientacijos asmenimis arba su organizacijomis, kurios propaguoja šių asmenų teises¹⁴. Diskriminuojama taip pat tada, kai su asmeniu elgiamasi mažiau palankiai arba prie jo priekabiaujama tiesiog dėl prielaidų apie to asmens religiją ar tikėjimą, negalią, amžių arba seksualinę orientaciją. Todėl tikslinga šioje direktyvoje aiškiai nustatyti apsaugą nuo tokios asociatyvios diskriminacijos ir prielaidomis pagrįstos diskriminacijos¹⁵;

---

¹⁴ 2015 m. liepos 16 d. Teisingumo Teismo sprendimas byloje C-83/14 *CHEZ Razpredelenie (Nikolova)* ir 2008 m. liepos 17 d. Teisingumo Teismo sprendimas byloje C-303/06 *Coleman / Attridge*.

¹⁵ *Ibidem*.

- (12ab) diskriminacija dėl daugialypių pagrindų – tai bet kokios formos diskriminacija, atsirandanti dėl bet kokio dviejų ar daugiau iš toliau išvardytų pagrindų derinio: religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus ar seksualinės orientacijos, įskaitant atvejus, kai juos vertinant atskirai situacija nesukeltų atitinkamo asmens diskriminacijos. Siekiant atspindėti sudėtingą diskriminacijos atvejų realybę, taip pat padidinti jos aukų apsaugą, turėtų būti pripažinta diskriminacija dėl daugialypių pagrindų;
- (12b) priekabiavimas prieštarauja vienodo požiūrio principui, kadangi priekabiavimo aukos negali tokiomis pat sąlygomis kaip ir kiti asmenys naudotis galimybe naudotis socialine apsauga, galimybe gauti išsilavinimą ir galimybe gauti prekių bei paslaugų. Priekabiavimas gali būti įvairių formų, įskaitant nepageidaujamą žodinį, fizinį ar kitokį nežodinį elgesį. Toks elgesys pagal šią direktyvą gali būti laikomas priekabiavimu, kai jis kartojasi arba kitu atžvilgiu yra tokio rimto pobūdžio, kad juo siekiama pažeminti asmens orumą arba žeminamas asmens orumas ir siekiama sukurti bauginančią, priešišką, menkinančią, žeminančią ar įžeidžiančią aplinką arba sukuriama tokia aplinka;
- (13) įgyvendindama vienodo požiūrio principą, nepaisant religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus arba seksualinės orientacijos, pagal SESV 8 straipsnį Sąjunga turėtų siekti panaikinti nelygybės apraiškas ir diegti vyrų bei moterų lygybę, ypač atsižvelgiant į tai, kad moterys dažnai tampa diskriminacijos dėl daugialypių pagrindų aukomis.

Rengdamos arba peržiūrėdamos įstatymus ir kitus teisės aktus, būtinus, kad būtų laikomasi šios direktyvos, valstybės narės turėtų atsižvelgti į skirtingą poveikį vyrams ir moterims;

- (14) faktines aplinkybes, į kurias atsižvelgiant galima daryti prielaidą, jog buvo tiesiogiai ar netiesiogiai diskriminuojama, turėtų ir toliau vertinti nacionalinės teisminės ar kitos kompetentingos įstaigos pagal nacionalinės teisės ar praktikos taisykles. Tokiose taisyklėse visų pirma gali būti numatyta bet kokiomis priemonėmis, be kita ko, remiantis statistiniais ir (arba) moksliniais įrodymais, nustatyti netiesioginės diskriminacijos atvejus;
- (14a) tam tikromis aplinkybėmis gali būti leidžiama taikyti skirtingas sąlygas dėl amžiaus, jei jas objektyviai pateisina teisėtas tikslas ir jei šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis. Atsižvelgiant į tai, konkrečioms amžiaus grupėms priklausančių asmenų ekonominės, kultūrinės ar socialinės integracijos skatinimas turėtų būti laikomas teisėtu tikslu. Priemonės, kuriomis siekiama šio tikslo, pavyzdžiui, palankesnių prieigos sąlygų taikymas konkrečioms amžiaus grupėms priklausantiems asmenims, turėtų būti tinkamos ir būtinės. Su amžiumi susijusios priemonės, kuriomis tam tikro amžiaus asmenims sudaromos palankesnės sąlygos nei kitiems asmenims, pavyzdžiui, suteikiama galimybė nemokamai arba pigiau naudotis visuomeniniu transportu, lankyti muziejus arba naudotis sporto infrastruktūra, laikomos atitinkančiomis nediskriminavimo principą ir nesukuria diskriminacijos dėl amžiaus;
- (15)
- (15a)
- (15b) vartotojai ir atitinkamos teisminės bei skundų nagrinėjimo įstaigos, pateikę prašymą, turėtų turėti teisę būti informuoti apie priežastis, kuriomis paaiškinamas skirtingų sąlygų taikymas dėl amžiaus ar negalios finansinių paslaugų atveju. Suteikta informacija turėtų būti naudinga ir suprantama plačiajai visuomenei ir ja turėtų būti paaiškinami individualios rizikos atitinkamos paslaugos atveju skirtumai. Tačiau finansinių paslaugų teikėjai neturėtų būti įpareigoti atskleisti neskelbtinų komercinių duomenų;

- (16) visi asmenys gali naudotis laisve sudaryti sutartis, įskaitant laisvę pasirinkti sutarties dėl tam tikro sandorio šalį. Ši direktyva neturėtų būti taikoma ekonominiams sandoriams, kuriuos sudaro asmenys, kurių naudai šie sandoriai vykdomi privataus ar šeimos gyvenimo kontekste;
- (17) draudžiant diskriminaciją svarbu gerbti kitas pagrindines teises ir laisves vadovaujantis Pagrindinių teisių chartija ir Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija, visų pirma užtikrinti privataus ir šeimos gyvenimo apsaugą, religijos laisvę, asociacijų laisvę, saviraiškos laisvę, spaudos laisvę ir informacijos laisvę. Šia direktyva neturėtų būti daromas poveikis priemonėms, nustatytoms nacionalinėje teisėje, kurios demokratinėje visuomenėje yra būtinos viešajam saugumui, viešosios tvarkos palaikymui, nusikalstamumo prevencijai, sveikatos apsaugai ir kitų asmenų teisių bei laisvių apsaugai;
- (17-a) šia direktyva nekeičiamas Sutartyse apibrėžtas Sąjungos ir valstybių narių kompetencijos pasidalijimas, be kita ko, švietimo ir socialinės apsaugos srityse. Ja taip pat nedaromas poveikis esminiam valstybių narių vaidmeniui ir jų plačiai veiksmų laisvei teikiant, pavedant teikti ir organizuojant visuotinės ekonominės svarbos paslaugas;
- (17a) ši direktyva apima vienodo požiūrio principo taikymą galimybės naudotis socialine apsauga, galimybės gauti išsilavinimą, taip pat galimybės naudotis prekėmis bei paslaugomis ir prekių tiekimo bei paslaugų teikimo srityje neviršijant Sąjungos kompetencijų. Sąvoka „galimybė naudotis (gauti)“ neapima nustatymo pagal nacionalinę teisę ir praktiką, ar asmuo atitinka galimybės naudotis socialine apsauga ar galimybės gauti išsilavinimą suteikimo sąlygas, kadangi valstybės narės yra atsakingos už savo socialinės apsaugos ir švietimo sistemų organizavimą, finansavimą bei turinį, taip pat už nustatymą, kas turi teisę naudotis socialine apsauga ar gauti išsilavinimą;

- (17b) socialinė apsauga, kaip tai suprantama šioje direktyvoje, turėtų apimti socialinį draudimą, socialinę paramą, aprūpinimą socialiniu būstu ir sveikatos priežiūrą. Todėl ši direktyva turėtų būti taikoma visoms teisėms, teisėms į išmokas ir išmokoms, kurios užtikrinamoms pagal bendrąsias ar specialiąsias socialinio draudimo, socialinės paramos ir sveikatos priežiūros sistemas ir kurios yra nustatytos teisės aktais arba teikiamos tiesiogiai valstybės ar privačiojo sektoriaus subjektų. Atsižvelgiant į tai, ši direktyva turėtų būti taikoma išmokų pinigais, išmokų natūra ir paslaugų atveju, nepriklausomai nuo to, ar atitinkamos sistemos yra įmokinės, ar neįmokinės. Pirmiau nurodytos sistemos apima, pavyzdžiui, socialinės apsaugos sritis, apibrėžtas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 883/2004¹⁶, taip pat sistemas, kuriose numatytos išmokos arba paslaugos, teikiamos dėl prižasčių, susijusių su finansinių išteklių trūkumu arba socialinės atskirties rizika. Ši direktyva taip pat taikoma papildomoms pensijoms, kurioms taikoma Direktyva 2014/50/ES;
- (17c)
- (17d)
- (17e)
- (17f) išimtinė valstybių narių kompetencija organizuoti savo socialinės apsaugos sistemas apima kompetenciją kurti, finansuoti bei valdyti tokias sistemas ir susijusią tvarką, taip pat kompetenciją apibrėžti išmokų bei paslaugų pobūdį, sumą (mastą), apskaičiavimą ir jų mokėjimo bei teikimo trukmę ir nustatyti teisės gauti išmokas bei naudotis paslaugomis suteikimo sąlygas, taip pat tikslinti tas sąlygas siekiant užtikrinti viešųjų finansų tvarumą;

---

¹⁶ 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo (OL L 166, 2004 4 30, p. 1).

- (17g) valstybių narių išimtinė kompetencija organizuoti savo švietimo sistemas ir nustatyti mokymo bei švietimo veiklos turinį, įskaitant specialiojo ugdymo paslaugų teikimą, apima kompetenciją kurti, finansuoti ir valdyti švietimo įstaigas, rengti mokymo programas bei plėtoti kitą švietimo veiklą, nustatyti egzaminų procesus ir galimybės naudotis paslaugomis suteikimo sąlygas, pavyzdžiui, nustatyti amžiaus ribas mokyklų lankymui, stipendijų gavimui ar dalyvavimui mokymuose;
- (17ga)
- (17h) ši direktyva netaikoma šeimos teisės reglamentuojamiems klausimams, įskaitant šeiminę padėtį ir įvaikinimą, ir reprodukcinę teisių įstatymams. Ja taip pat nedaromas poveikis valstybės, valstybės institucijų ar įstaigų arba švietimo pasaulietiniam pobūdžiui;
- (17i)
- (18)
- (19) pagal SESV 17 straipsnį Sąjunga gerbia ir nepažeidžia valstybių narių bažnyčių ir religinių asociacijų ar bendruomenių statuso, nustatyto pagal nacionalinę teisę, ir vienodai gerbia filosofinių bei nereliginių organizacijų statusą;
- (19a) neįgalieji – tai, be kita ko, asmenys, turintys ilgalaikių fizinių, psichikos, intelekto ar jutimo sutrikimų, kurie kartu su kitomis įvairiomis kliūtimis gali trukdyti šiems asmenims visapusiškai ir veiksmingai dalyvauti visuomeniniame gyvenime tokiomis pat sąlygomis kaip ir kiti asmenys. Žodis „ilgalaikis“ kartu su neįgalumo sąvoka turėtų būti aiškinamas atsižvelgiant į Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktiką, visų pirma jo sprendimą byloje C-395/15;

- (19ab)¹⁷ prieinamumo principas yra nustatytas Jungtinių Tautų neįgalųjų teisių konvencijoje. Šiuo atžvilgiu Konvencijoje nustatyta, kad valstybės narės, kaip Konvencijos šalys, siekdamos, kad neįgalieji galėtų gyventi savarankiškai ir visapusiškai dalyvauti visose gyvenimo srityse, turi imtis tinkamų priemonių, kad užtikrintų neįgaliesiems tokį pat kaip kitiems asmenims fizinės aplinkos, transporto, informacijos ir ryšių, įskaitant informacines ir ryšių technologijas bei sistemas, taip pat kitų visuomenei prieinamų ar teikiamų objektų ir paslaugų prieinamumą tiek miesto, tiek kaimo vietovėse;
- (19b) priemonėms, kuriomis užtikrinamas prieinamumas neįgaliesiems tokiomis pat sąlygomis kaip ir kitiems asmenims srityse, kuriose taikoma ši direktyva, tenka svarbus vaidmuo užtikrinant visišką lygybę praktikoje. Tokios priemonės turėtų apimti prieinamumo kliūčių bei trukdžių nustatymą ir pašalinimą, taip pat naujų kliūčių bei trukdžių prevenciją. Priemonėmis, kuriomis užtikrinamas prieinamumas neįgaliesiems, neturėtų būti nustatoma neproporcinga našta. Turėtų būti laikoma, jog prieinamumas yra užtikrintas proporcingai, jei neįgalieji gali veiksmingai ir tokiomis pat sąlygomis kaip ir kiti asmenys naudotis paslaugomis, kurios turi būti teikiamos arba siūlomos visuomenei tam tikruose pastatuose, tam tikruose objektuose, teikiant tam tikras transporto paslaugas ir naudojantis tam tikra infrastruktūra, net jei jiems negali būti užtikrintas viso atitinkamo pastato, objekto ar visos atitinkamos infrastruktūros prieinamumas;
- (19c) tokiomis priemonėmis turėtų būti siekiama užtikrinti prieinamumą, *inter alia*, fizinės aplinkos, transporto, informacinių ir ryšių technologijų bei sistemų ir paslaugų atveju šios direktyvos taikymo srityje. Tai, kad ne visada gali būti įmanoma užtikrinti visišką prieinamumo lygybę tokiomis pat sąlygomis kaip ir kitiems asmenims, negali būti pateikiama kaip pateisinimas, kad nebuvo patvirtintos visos priemonės, skirtos kuo labiau padidinti prieinamumą neįgaliesiems;

---

¹⁷ Konstatuojamoji dalis bus peržiūřeta vėliau.

- (19ca) tinkamas sąlygų pritaikymas turėtų būti užtikrinamas tose srityse, kurioms taikoma ši direktyva, su sąlyga, kad dėl to neatsirastų neproporcinga našta. JT NTK nustatyta, kad visos valstybės, Konvencijos šalys, siekdamos skatinti lygybę ir panaikinti diskriminaciją, imasi visų tinkamų priemonių tinkamam sąlygų pritaikymui užtikrinti. Kaip apibrėžta JT NTK, tinkamas sąlygų pritaikymas – būtini ir tinkami pakeitimai ir pritaikymas, dėl kurių nepatiriama neproporcinga ar nepagrįsta našta ir kurių reikia konkrečiu atveju siekiant užtikrinti neįgaliesiems galimybę naudotis visomis žmogaus teisėmis ir pagrindinėmis laisvėmis lygiai su kitais asmenimis ar galimybę įgyvendinti šias teises ir laisves. Direktyvoje 2000/78/EB nustatyta, kad „prireikus konkrečiu atveju darbdaviai imasi tinkamų priemonių, kad neįgaliajam būtų sudarytos sąlygos gauti darbą, dirbti, kilti tarnyboje arba mokytis, nebent dėl tokių priemonių būtų neproporcingai apsunkinamos darbdavio pareigos“;
- (19cb) priemonės, kuriomis siekiama užtikrinti tinkamą sąlygų pritaikymą, atlieka svarbų vaidmenį užtikrinant visišką lygybės neįgaliajū atžvilgiu srityse, kuriose taikoma ši direktyva. Jeigu paslaugų teikėjo ir neįgaliojo sutartiniai ar kitokie santykiai yra ilgalaikiai, struktūrinis patalpų ar įrangos pakeitimas galėtų būti laikomas tinkamu sąlygų pritaikymu. Tinkamas sąlygų pritaikymas gali apimti paslaugų teikėjo įprastos politikos, procedūrų ir praktikos koregavimą ar dalinį pakeitimą, prieigos sąlygų pritaikymą ir specializuotos pagalbos teikimą, atsižvelgiant į konkrečius neįgaliojo poreikius, kad būtų užtikrinti vienodi rezultatai;

- (19cc) tinkamo sąlygų pritaikymo priemonių reikalaujama tik tuo atveju, jei jomis nenustatoma neproporcinga našta. Vieno ar daugiau vienodo požiūrio reikalavimų taikymo išimtis dėl šių reikalavimų nustatytos neproporcingos naštos neturėtų viršyti to, kas tikrai būtina siekiant apriboti tą naštą kiekvienu atskiru atveju. Priemonės, dėl kurių būtų nustatyta neproporcinga našta, turėtų būti suprantamos kaip priemonės, dėl kurių būtų nustatyta papildoma pernelyg didelė organizacinio ar finansinio pobūdžio našta, kartu atsižvelgiant į galimą su tuo susijusią naudą neįgaliajam (-iesiems). Atliekant bet koki vertinimą turėtų būti atsižvelgiama tik į teisėtas priežastis;
- (19d)
- (19e) jei laikomasi Sąjungos teisės, pagal kurią numatomi išsamūs tam tikrų prekių ar paslaugų prieinamumo ar tinkamo sąlygų pritaikymo standartai ar specifikacijos, turėtų būti laikoma, kad laikomasi šios direktyvos reikalavimų dėl prieinamumo ar tinkamo sąlygų pritaikymo;

- (20) Sąjungos teisėje jau nustatytos išsamios prieinamumo ir tinkamų sąlygų pritaikymo kai kuriose srityse specifikacijos. Tokios specifikacijos numatytos, *inter alia*, Komisijos reglamente (ES) Nr. 1300/2014¹⁸, Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 181/2011¹⁹, Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 1371/2007²⁰ ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 1107/2006²¹. Sąjungos teisėje taip pat jau nustatyti teisiniai reikalavimai dėl prieinamumo užtikrinimo, nenumatant šio reikalavimo specifikacijų ar standartų. Tokie teisiniai reikalavimai nustatyti, *inter alia*, Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 1303/2013²² ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2014/24/ES²³. Pavyzdžiui, pagal Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 7 straipsnį reikalaujama, kad prieinamumas neįgaliesiems būtų vienas iš kriterijų, kurių turi būti laikomasi nustatant fondų lėšomis bendrai finansuojamus veiksmus;

---

¹⁸ 2014 m. lapkričio 18 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 1300/2014 dėl Sąjungos geležinkelių sistemos prieinamumo neįgaliesiems ir riboto judumo asmenims techninių sąveikos specifikacijų (OL L 356, 2014 12 12, p. 110).

¹⁹ 2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 181/2011 dėl miesto ir tolimojo susisiekimo autobusų transporto keleivių teisių, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 2006/2004 (OL L 55, 2011 2 28, p. 1).

²⁰ 2007 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1371/2007 dėl geležinkelių keleivių teisių ir pareigų (OL L 315, 2007 12 3, p. 14).

²¹ 2006 m. liepos 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1107/2006 dėl neįgalių asmenų ir ribotos judėsenos asmenų teisių keliaujant oru (OL L 204, 2006 7 26, p. 1).

²² 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui, Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 320).

²³ 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/24/ES dėl viešųjų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/18/EB (OL L 94, 2014 3 28, p. 65).

(20-aa)

- (20-a) srityse, kuriose taikoma ši direktyva, neįgaliesiems užtikrinant visišką lygybę praktikoje svarbios ne tik bendros išankstinės priemonės, kuriomis užtikrinamas prieinamumas, bet ir priemonės, kuriomis siekiama atskirais atvejais tinkamai pritaikyti sąlygas neįgaliesiems. Jeigu paslaugų teikėjo ir neįgaliojo sutartiniai ar kitokie santykiai yra ilgalaikiai, struktūrinis patalpų ar įrangos pakeitimas galėtų būti laikomas tinkamu sąlygų pritaikymu. Tinkamas sąlygų pritaikymas gali apimti paslaugų teikėjo įprastos politikos, procedūrų ir praktikos koregavimą ar dalinį pakeitimą, prieigos sąlygų pritaikymą ir specializuotos pagalbos teikimą, atsižvelgiant į konkrečius neįgaliojo poreikius, kad būtų užtikrinti vienodi rezultatai. Tinkamo sąlygų pritaikymo priemonėmis neturėtų būti nustatoma neproporcinga našta;
- (20-b) valstybės narės skatinamos rengti ir įgyvendinti novatoriškas priemones, kuriomis būtų užtikrintas tinkamas sąlygų pritaikymas;
- (20aa) aprūpinant būstu neturėtų būti reikalaujama, kad, siekiant laikytis šioje direktyvoje nustatytų nuostatų dėl tinkamo sąlygų pritaikymo, paslaugų teikėjas padarytų struktūrinių patalpų pakeitimų arba už juos sumokėtų. Pagal nacionalinę teisę ir praktiką paslaugų teikėjas turėtų sutikti su tokiais pakeitimais, jei jie finansuojami iš kitų šaltinių ir jais nenustatoma kitos rūšies neproporcinga našta;
- (20ab) Direktyvoje 2000/78/EB ir JT NTK nustatyta prievolė pasiūlyti tinkamai pritaikyti sąlygas, jeigu dėl to nebus sukurta neproporcinga našta. JT NTK taip pat pripažįstama prieinamumo svarba sudarant neįgaliesiems galimybes visapusiškai naudotis žmogaus teisėmis ir visomis pagrindinėmis laisvėmis. Pagal ją nustatoma, kad prieinamumas yra vienas iš bendrųjų principų, ir reikalaujama, kad valstybės, Konvencijos šalys, imtųsi atitinkamų priemonių, kad užtikrintų neįgaliesiems tokį patį prieinamumą kaip kitiems asmenims;

- (20b) vertinant, ar priemonėmis, kuriomis užtikrinamas prieinamumas arba tinkamas sąlygų pritaikymas, būtų nustatyta neproporcinga našta, reikėtų atsižvelgti į tam tikrus veiksnius, įskaitant, *inter alia*, organizacijos ar įmonės dydį, išteklius ir pobūdį, taip pat į numatomas su tokiomis priemonėmis susijusias išlaidas arba (techninį ir (arba) ekonominį) paslaugai teikti naudojamos infrastruktūros ir objektų eksploatavimo laikotarpį. Be to, neproporcinga našta galėtų atsirasti visų pirma tokiu atveju, kai siekiant suteikti galimybę naudotis kilnojamuoju ar nekilnojamuoju turtu, kuris pagal nacionalines taisykles yra saugomas dėl jo istorinės, kultūrinės, meninės ar architektūrinės vertės, būtų reikalingi dideli struktūriniai pakeitimai;
- (20c) (nauja) siekiant suteikti pakankamai laiko šioje direktyvoje nustatytų reikalavimų užtikrinti tinkamą sąlygų pritaikymą neįgaliesiems laikymuisi užtikrinti, tikslinga nustatyti ilgesnį tokių priemonių perkėlimo į nacionalinę teisę laikotarpį;
- (21) diskriminacijos draudimu turėtų būti nedaromas poveikis valstybių narių teisei toliau taikyti ar patvirtinti priemones, kuriomis siekiama užkirsti kelią tam, kad tam tikros religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus arba seksualinės orientacijos asmenų grupė arba grupė asmenų, kuriems būdingas savybių, susijusių su šiais konkrečiais diskriminavimo pagrindais, derinys, atsidurtų nepalankioje padėtyje, arba kuriomis panaikinamas neigiamas buvimo tokioje padėtyje poveikis. Tokios priemonės gali apimti paramą tam tikros religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus arba seksualinės orientacijos asmenų organizacijoms ir tokiems asmenims skirtoms organizacijoms, kai jų svarbiausias tikslas yra skatinti tų asmenų ekonominę, kultūrinę ar socialinę integraciją arba tenkinti konkrečius jų poreikius;
- (22) šia direktyva nustatomi būtiniausi reikalavimai, tokiu būdu suteikiant valstybėms narėms galimybę nustatyti arba toliau taikyti palankesnes nuostatas. Šios direktyvos įgyvendinimu neturėtų būti remiamasi siekiant pateisinti kiekvienoje valstybėje narėje jau vyraujančios padėties pablogėjimą;

- (23) asmenims, kurie patyrė diskriminaciją dėl religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus arba seksualinės orientacijos, turėtų būti suteikta tinkamų teisinės apsaugos priemonių. Siekiant garantuoti veiksmingesnio lygio apsaugą, asociacijoms, organizacijoms ir kitiems juridiniams asmenims turėtų būti suteikiama teisė, be kita ko, bet kurios aukos vardu arba ją remiant, dalyvauti procesuose, nedarant poveikio nacionalinėms procesinėms taisyklėms, reglamentuojančioms atstovavimą ir gynybą teismuose;
- (24) taisyklės dėl prievolės įrodyti turėtų būti pritaikytos, kai susiduriama su *prima facie* diskriminacijos byla, o siekiant veiksmingai taikyti vienodo požiūrio principą, prievolė įrodyti turėtų būti vėl perkeliama atsakovui, kai pateikiama tokios diskriminacijos įrodymų. Tačiau atsakovas neprivalo įrodyti, jog ieškovas išpažįsta tam tikrą religiją arba tikėjimą, turi tam tikrą negalią, yra tam tikro amžiaus arba yra tam tikros seksualinės orientacijos;
- (25) veiksmingam vienodo požiūrio principo įgyvendinimui būtina tinkama teisminė apsauga nuo viktimizacijos;
- (26) Rezoliucijoje dėl tolesnių veiksmų, susijusių su Europos lygių galimybių visiems metais (2007 m.), Taryba paragino ir Europos, ir nacionaliniu lygmenimis visapusiškai bendradarbiauti su pilietine visuomene, įskaitant organizacijas, atstovaujančias su diskriminacijos rizika susiduriantiems žmonėms, socialiniais partneriais ir suinteresuotaisiais subjektais, rengiant politiką ir programas, skirtas užkirsti kelią diskriminacijai ir skatinti lygybę bei lygias galimybes;

- (27) direktyvų 2000/43/EB, 2004/113/EB ir 2006/54/EB²⁴ taikymo patirtis rodo, kad apsaugą nuo diskriminacijos šioje direktyvoje numatytais pagrindais sustiprintų tai, jei kiekvienoje valstybėje narėje egzistuotų įstaiga arba įstaigos, kompetentingos analizuoti atitinkamas problemas, ieškoti galimų sprendimų ir teikti konkrečią pagalbą diskriminacijos aukoms. Siekiant išplėsti apsaugos nuo diskriminacijos dėl lyties, rasinės ar etninės kilmės mastą ir formą, kad ji būtų taikoma ir diskriminacijos pagrindams, kuriems taikoma ši direktyva, į šios įstaigos arba šių įstaigų kompetenciją taip pat turėtų būti įtrauktos sritys, kuriose taikoma Direktyva 2000/78/EB. Siekiamos užtikrinti, kad šios įstaigos veiktų veiksmingai ir nepriklausomai, valstybės narės galėtų kaip gairėmis vadovautis 2018 m. birželio 22 d. Komisijos rekomendacija dėl lygybės įstaigoms taikomų standartų;
- (28) valstybės narės turėtų skatinti rinkti su vienodo požiūrio taikymu ir diskriminacija susijusius duomenis, visų pirma siekiant stebėti ir vertinti priemonių, kurių buvo imtasi siekiant laikytis šios direktyvos, veiksmingumą. Šiuo tikslu valstybės narės gali, pavyzdžiui, nustatyti bazinio lygio scenarijus arba išmatuojamus tikslinius rodiklius, arba dalyvauti renkant kokybinius ir (arba) kiekybinius duomenis. Taikant šią direktyvą turėtų būti laikoma, kad į duomenis apie vienodą požiūrį ir diskriminaciją yra įtraukta informacija, kuri yra naudinga ir aktuali lygybės padėčiai nustatyti ir nagrinėti, t. y. informacija apie esamus diskriminacijos ir (arba) lygybės atvejus ir (arba) jų mastą. Į surinktus duomenis gali būti įtraukti bazinio lygio duomenys, pavyzdžiui, demografiniai ir socioekonominiai duomenys, duomenys apie materialinę ir patirtą nelygybę, arba duomenys, kurie suteikia galimybę įvertinti dabartinę politiką, arba žmogaus teisių rodikliais grindžiami duomenys. Duomenys turėtų būti renkami laikantis nacionalinės teisės aktų ir praktikos ir pagal taikytiną Sąjungos teisę, visų pirma pagal asmens duomenų apsaugą reglamentuojančią teisę;

---

²⁴ 2006 m. liepos 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/54/EB dėl moterų ir vyrų lygių galimybių ir vienodo požiūrio į moteris ir vyrus užimtumo bei profesinės veiklos srityje principo įgyvendinimo (OL L 204, 2006 7 26, p. 23).

- (29) valstybės narės turėtų numatyti veiksmingas, proporcingas ir atgrasomas sankcijas, taikomas pažeidus pagal šią direktyvą priimtas nacionalines nuostatas. Sankcijos gali apimti administracines ir finansines sankcijas, pavyzdžiui, baudas arba kompensacijos išmokėjimą, taip pat kitų rūšių sankcijas;
- (30) kadangi šios direktyvos tikslas, t. y. užtikrinti bendrą apsaugos nuo diskriminacijos lygį visose valstybėse narėse, valstybės narės negali deramai pasiekti, o dėl siūlomo veiksmo masto ir poveikio to tikslo būtų geriau siekti Sąjungos lygmeniu, laikydamosi ES sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidiarumo principo Sąjunga gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šia direktyva neviršijama to, kas būtina nurodytam tikslui pasiekti;
- (31) pagal 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstitucinio susitarimo dėl geresnės teisėkūros²⁵ 34 punktą valstybės narės skatinamos dėl savo ir Sąjungos interesų parengti lenteles, kurios kuo geriau parodytų šios direktyvos ir jos perkėlimo į nacionalinę teisę priemonių atitiktį, ir viešai jas paskelbti,

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

---

²⁵ OL L 123, 2016 5 12, p. 1.

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis

Tikslas

Šia direktyva nustatoma kovos su diskriminacija dėl religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus ar seksualinės orientacijos sistema siekiant valstybėse narėse įgyvendinti vienodo požiūrio principą šios direktyvos taikymo srityje ir remiamas šio principo propagavimas užimtumo ir profesinėje srityje, kaip numatyta Direktyvoje 2000/78/EB.

2 straipsnis

Diskriminacijos sąvoka

1. Šioje direktyvoje „vienodo požiūrio principas“ reiškia tai, kad neturi būti jokios diskriminacijos bet kuriuo iš 1 straipsnyje nurodytų pagrindų.
2. Šioje direktyvoje diskriminacija reiškia:
  - a) tiesioginę diskriminaciją dėl vieno iš 1 straipsnyje nurodytų pagrindų – ja laikomi tie atvejai, kai su vienu asmeniu elgiamasi mažiau palankiai, nei panašioje situacijoje yra, buvo arba būtų elgiamasi su kitu asmeniu;
  - b) netiesioginę diskriminaciją dėl vieno iš 1 straipsnyje nurodytų pagrindų – ja laikomi tie atvejai, kai dėl iš pažiūros neutralios nuostatos, kriterijaus ar praktikos tam tikros religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus ar seksualinės orientacijos asmenys atsidurtų tam tikru atžvilgiu nepalankesnėje padėtyje nei kiti asmenys, nebent tą nuostatą, kriterijų ar praktiką objektyviai pateisina teisėtas tikslas, o to tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis;

- c) priekabiavimą, susijusį su vienu iš 1 straipsnyje nurodytų pagrindų – juo laikomi tie atvejai, kai nepageidaujama elgesiu siekiama pažeminti asmens orumą arba žeminamas asmens orumas ir siekiama sukurti bauginančią, priešišką, menkinančią, žeminančią ar įžeidžiančią aplinką arba sukuriama tokia aplinka. Šiuo atveju priekabiavimo sąvoką galima apibrėžti pagal valstybių narių nacionalinius įstatymus ir praktiką;
- d)
- d-a)
- d-b) nurodymą diskriminuoti asmenis vienu iš 1 straipsnyje nurodytų pagrindų;
- e) atsisakymą tinkamai pritaikyti sąlygas neįgaliesiems – juo laikomi tie atvejai, kai nesilaikoma šios direktyvos 4a straipsnio.

3-a.

- 3. Diskriminacija pagal šią direktyvą apima diskriminaciją dėl 1 straipsnyje nurodytų diskriminacijos pagrindų derinio, taip pat dėl vieno ar kelių iš tų pagrindų ir bet kurio iš diskriminacijos pagrindų, nustatytų Direktyvoje 2000/43/EB ir (arba) Direktyvoje 2004/113/EB, derinio.
- 4.
- 5.
- 6. Nepaisant 1 ir 2 dalių, galima taikyti preferencines sąlygas dėl amžiaus arba negalios, jei jų taikymą objektyviai pateisina teisėtas tikslas ir jei šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis.

- 6-a. Preferencinės sąlygos siekiant užtikrinti įtrauktį, integraciją ar dalyvavimą visuomenės gyvenime lygiomis sąlygomis su kitais asmenimis gali būti tokios – nemokama prieiga, sumažinti tarifai arba lengvatinė prieiga nuo diskriminacijos dėl amžiaus ar negalios saugomoms grupėms, ir tokios sąlygos pagal šią direktyvą gali būti leidžiamos kaip pateisinamos, tinkamos ir būtinos.
- 6a.
7. Nepaisant 1 ir 2 dalių, gali būti leidžiama taikyti skirtingas sąlygas dėl amžiaus ar sveikatos būklės, kurią galima sieti su asmens negalia, teikiant draudimo, banko ir kitas finansines paslaugas, jeigu tokias sąlygas objektyviai pateisina teisėtas tikslas ir jeigu šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis, ir tik tiek, kiek rizikos vertinimas yra pagrįstas tiksliais, naujausiais ir aktualiais aktuariniais ar statistiniais duomenimis ir juo atsižvelgiama į individualią draudimo, banko ar kitos finansinės paslaugos prašytojo padėtį.
- 7a. Nepaisant 2 dalies, skirtingos sąlygos dėl amžiaus teikiant draudimo, banko ir kitas finansines paslaugas nėra laikomos diskriminacija dėl amžiaus, jei asmenų įmokų ir išmokų skirtumus objektyviai ir tinkamai pateisina teisėtas tikslas ir jeigu šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis, ir tiek, kiek rizikos vertinimas yra pagrįstas tiksliais, naujausiais ir aktualiais aktuariniais ar statistiniais duomenimis ir juo atsižvelgiama į individualią draudimo, banko ar kitos finansinės paslaugos prašytojo padėtį.

8. Šia direktyva nedaromas poveikis priemonėms, nustatytoms nacionalinėje teisėje, kurios demokratinėje visuomenėje yra tinkamos ir būtinos visuomenės saugumo ir viešosios tvarkos palaikymui, nusikalstamumo prevencijai, nepilnamečių apsaugai, sveikatos apsaugai bei saugai ir kitų asmenų pagrindinių teisių bei laisvių, įskaitant privataus ir šeimos gyvenimo apsaugą, religijos laisvę, laisvę burtis į asociacijas, saviraiškos laisvę, spaudos laisvę, informacijos laisvę ir laisvę sudaryti sutartis apsaugai. Šia direktyva neapribojama valstybių narių kompetencija ir neišplečiama Sąjungos kompetencija šioje dalyje nurodytose srityse.

3 straipsnis
Taikymo sritis

1. Neviršijant Europos Sąjungai suteiktos kompetencijos ir laikantis 2 dalyje nustatytų apribojimų, taip pat visapusiškai laikantis subsidiarumo principo ir nacionalinių konstitucijų ir teisinių tradicijų, tiek viešajame, tiek privačiajame sektoriuje, įskaitant viešąsias įstaigas, taikomas visų asmenų diskriminacijos draudimas, susijęs su:

- a) galimybe naudotis socialine apsauga tiek, kiek ji yra susijusi su socialiniu draudimu, ir galimybe gauti socialinę paramą, socialinį būstą ir sveikatos priežiūros paslaugas.

Galimybės pagal šį punktą apima procesą, kai siekiama gauti informacijos, kreipiamasi bei registruojamasi, ir faktinį socialinės apsaugos priemonių teikimą;

b)

- c) galimybe gauti išsilavinimą.

Galimybės pagal šį punktą apima procesą, kai siekiama gauti informacijos, kreipiamasi bei registruojamasi, ir faktinį priėmimą dalyvauti švietimo veikloje ir dalyvavimą joje;

- d) galimybe naudotis prekėmis bei paslaugomis ir prekių tiekimu bei paslaugų teikimu, įskaitant aprūpinimą būstu, kai jie yra prieinami visuomenei.

Galimybės pagal šį punktą apima procesą, kai siekiama gauti informacijos, kreipiamasi, registruojamasi, užsakoma, rezervuojama, nuomojama bei perkama ir faktinį atitinkamų prekių tiekimą bei paslaugų teikimą ir naudojimąsi jomis.

2. Ši direktyva netaikoma:

- a) šeimos teisės reglamentuojamiems klausimams, įskaitant civilinę būklę bei įvaikinimą, taip pat reprodukciniams teisėms ir susijusioms teisėms į socialinio draudimo išmokas, susijusias su civiline būkle;
- b) valstybių narių socialinės apsaugos sistemų organizavimui ir finansavimui, įskaitant tokių sistemų bei susijusios tvarkos kūrimą ir valdymą, taip pat išmokų bei paslaugų pobūdį, sumą (mastą), apskaičiavimą ir jų mokėjimo bei teikimo trukmę, ir teisės gauti šias išmokas bei naudotis paslaugomis suteikimo sąlygas, pavyzdžiui, amžiaus ribų nustatymą tam tikrų išmokų atveju;
- c)
- d) valstybių narių švietimo sistemų organizavimui ir finansavimui, įskaitant švietimo įstaigų kūrimą ir valdymą, mokymo ir švietimo veiklos turinį, mokymo programų rengimą, egzaminų procesų nustatymą ir galimybės naudotis paslaugomis suteikimo sąlygas, pavyzdžiui, amžiaus ribų nustatymą mokyklų lankymui, stipendijų gavimui ar dalyvavimui mokymuose;
- e) skirtingų sąlygų taikymui dėl asmens religijos ar tikėjimo, kiek tai susiję su priėmimu į švietimo įstaigas, kurių veiklos normos grindžiamos religija ar tikėjimu, laikantis nacionalinių įstatymų, tradicijų ir praktikos.
- f) galimybei naudotis prekėmis bei paslaugomis ir prekių tiekimu bei paslaugų teikimu, įskaitant aprūpinimą būstu, kai tai prieinama privataus ir šeimos gyvenimo srityje, ir šiame kontekste sudaromiems sandoriams.

- 3.
- 3a. Šia direktyva nedaromas poveikis nacionalinėms priemonėms, kuriomis leidžiama arba draudžiama dėvėti religinius simbolius, ir neribojama valstybių narių išimtinė kompetencija šiais klausimais.
4. Šia direktyva nedaromas poveikis nacionalinės teisės aktams, kuriais užtikrinamas valstybės, valstybės institucijų ar įstaigų arba švietimo pasaulietinis pobūdis, arba susijusiems su bažnyčių ir kitų religija ar tikėjimu grindžiamų organizacijų statusu bei veikla, ir neribojama valstybių narių išimtinė kompetencija šiais klausimais.
5. Ši direktyva netaikoma skirtingų sąlygų taikymui dėl pilietybės ir ja nedaromas poveikis nuostatomis bei sąlygoms, susijusioms su trečiųjų valstybių piliečių ir asmenų be pilietybės atvykimui į valstybių narių teritoriją ir apsigyvenimui jose, taip pat sąlygoms, taikomoms dėl atitinkamų trečiųjų valstybių piliečių ir asmenų be pilietybės teisinio statuso.

4 straipsnis

4a straipsnis

Tinkamas sąlygų pritaikymas neįgaliesiems

1. Siekiant užtikrinti vienodo požiūrio į neįgaliuosius principo laikymąsi, 3 straipsnyje nurodytose srityse tinkamai pritaikomos sąlygos.
2. 1 dalies tikslais tinkamas sąlygų pritaikymas reiškia būtinus ir tinkamus pakeitimus ir koregavimus, dėl kurių neatsiranda neproporcinga ar pernelyg didelė našta ir kurių reikia konkrečiu atveju siekiant užtikrinti, kad neįgalusis lygiomis sąlygomis su kitais asmenimis turėtų teisę (ir ja naudotųsi) į socialinės apsaugos priemonę, turėtų galimybę gauti išsilavinimą ir naudotis prekėmis bei paslaugomis ir prekių tiekimu bei paslaugų teikimu, kuriems taikoma ši direktyva.
3. Aprūpinant būstu pagal 1 ir 2 dalis nereikalaujama, kad paslaugų teikėjas padarytų struktūrinių patalpų pakeitimų arba už juos sumokėtų. Pagal nacionalinę teisę ir praktiką aprūpinimo būstu paslaugų teikėjas sutinka su tokiais pakeitimais, jei jie finansuojami iš kitų šaltinių ir jais nenustatoma neproporcinga našta.
4. Šio straipsnio nuostatos nedaro poveikio Sąjungos teisės nuostatomis dėl tam tikrų prekių ar paslaugų prieinamumo ar tinkamo sąlygų pritaikymo.

5. Siekiant įvertinti, ar priemonėmis, kurios būtinos siekiant laikytis šio straipsnio, būtų nustatoma neproporcinga našta, visų pirma atsižvelgiama į:
- a) subjekto, kuriam tenka vykdyti pareigą, dydį, išteklius, pobūdį ir grynąją apyvartą bei grynąjį pelną;
  - aa) tinkamos ir būtinos priemonės nesuteikimo neigiamą poveikį neįgaliajam;
  - b) numatomas su tinkama ir būtina priemone susijusias išlaidas;
  - c) numatomą naudą neįgaliesiems apskritai, atsižvelgiant į naudojimosi atitinkamomis prekėmis ir paslaugomis dažnumą bei trukmę ir į santykių su pardavėju arba paslaugų teikėju dažnumą ir trukmę;
  - ca) viešojo finansavimo sumą, kurią subjektas, kuriam tenka vykdyti pareigą, gali gauti, kad taikytų tinkamą ir būtiną priemonę;
  - d)
  - e) atitinkamo kilnojamojo ar nekilnojamojo turto istorinę, kultūrinę, meninę ar architektūrinę vertę ir
  - f) atitinkamų priemonių saugą ir įgyvendinamumą.

Našta nelaikoma neproporcinga, jei ji pakankamai sumažinama atitinkamos valstybės narės taikomomis su negalia susijusios politikos priemonėmis.

2.

3.

5 straipsnis
Pozityvioji diskriminacija

1. Siekiant užtikrinti visišką lygybę praktikoje, vienodo požiūrio principas nekludo valstybėms narėms toliau taikyti ar patvirtinti konkrečias priemones, kuriomis siekiama užkirsti kelią su religija ar tikėjimu, negalia, amžiumi ar seksualine orientacija susijusiai nepalankiai padėčiai arba panaikinti neigiamą jos poveikį.

6 straipsnis
Būtiniausi reikalavimai

1. Valstybės narės gali priimti arba toliau taikyti nuostatas, kurios būtų palankesnės vienodo požiūrio principo apsaugai, nei nustatyta šioje direktyvoje.
2. Šios direktyvos įgyvendinimas jokiais aplinkybėmis nesuteikia pagrindo sumažinti apsaugos nuo diskriminacijos lygį, kurį valstybės narės jau užtikrina srityse, kurioms taikoma ši direktyva.

II SKYRIUS

TEISIŲ GYNIMO PRIEMONĖS IR VYKDYMO UŽTIKRINIMAS

7 straipsnis

Teisių gynimas

1. Valstybės narės užtikrina, kad vykdam šioje direktyvoje nustatytas prievolės visiems asmenims, manantiems, kad jie nukentėjo, nes jiems nebuvo taikomas vienodo požiūrio principas, būtų prieinamos teisminės ir (arba) administracinės procedūros, įskaitant, kai jos mano, kad tai tikslinga, taikinimo procedūras, net pasibaigus santykiams, kurių metu buvo tariamai diskriminuojama.
2. Valstybės narės užtikrina, kad asociacijos, organizacijos ar kiti juridiniai asmenys, kurie pagal jų nacionalinėje teisėje nustatytus kriterijus yra teisėtai suinteresuoti, kad būtų užtikrintas šios direktyvos nuostatų laikymasis, galėtų skundo pateikėjo vardu arba jį remdami, gavę to asmens sutikimą, dalyvauti šioje direktyvoje nustatytų prievolių vykdymui užtikrinti numatytose teisminėse ir (arba) administracinėse procedūrose.
3. 1 ir 2 dalimis nedaromas poveikis nacionalinėms taisyklėms, susijusioms su ieškinių dėl vienodo požiūrio principo taikymo pareiškimo terminais.

8 straipsnis
Prievolė įrodyti

1. Valstybės narės, atsižvelgdamos į nacionalines teismų sistemas, imasi tokių priemonių, kurios būtinos norint užtikrinti, kad tais atvejais, kai asmenys, manantys, kad jie nukentėjo, nes jiems nebuvo taikomas vienodo požiūrio principas, teismui arba kitai kompetentingai institucijai nurodo faktines aplinkybes, į kurias atsižvelgiant galima daryti prielaidą, jog buvo diskriminuojama, atsakovas turėtų įrodyti, kad diskriminacijos draudimas nebuvo pažeistas.
2. 1 dalis nekliudo valstybėms narėms nustatyti ieškovams palankesnes įrodinėjimo taisykles.
3. 1 dalis netaikoma baudžiamajam procesui.
4. Valstybės narės gali nuspręsti 1 dalies netaikyti procesams, kuriuose bylos faktines aplinkybes tiria teismas arba kitas kompetentingas organas.
5. Šio straipsnio 1, 2, 3 ir 4 dalys taip pat taikomos pagal 7 straipsnio 2 dalį pradėtiems teismo procesams.

9 straipsnis
Viktimizacija

Valstybės narės savo nacionalinėse teisės sistemose nustato tokias priemones, kurios būtinos norint apsaugoti fizinius asmenis nuo priešiško požiūrio ar neigiamų pasekmių, atsirandančių dėl skundo arba proceso, kuriuo siekiama užtikrinti vienodo požiūrio principo laikymąsi.

10 straipsnis
Informacijos platinimas

Valstybės narės užtikrina, kad visoje jų teritorijoje atitinkamiems asmenims tinkamomis priemonėmis būtų pranešta apie pagal šią direktyvą priimtas nuostatas ir jau galiojančias susijusias nuostatas.

11 straipsnis
Dialogas su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais

Siekdamos skatinti vienodo požiūrio principo taikymą, valstybės narės skatina dialogą su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, kurie pagal jų nacionalinę teisę ir praktiką yra teisėtai suinteresuoti prisidėti prie kovos su diskriminacija šioje direktyvoje numatytais pagrindais ir srityse, kuriose taikoma ši direktyva.

12 straipsnis

Vienodo požiūrio taikymą propaguojančios įstaigos

1. Valstybės narės paskiria įstaigą arba įstaigas, kurios propaguotų vienodo požiūrio taikymą visiems asmenims, nepaisant jų religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus arba seksualinės orientacijos. Šios įstaigos gali priklausyti agentūroms, kurioms nacionaliniu lygmeniu pavesta ginti žmogaus teises arba apsaugoti fizinių asmenų teises.
2. Valstybės narės užtikrina, kad šių įstaigų kompetencija apimtų:
  - a) nepriklausomos pagalbos teikimą diskriminacijos aukoms nagrinėjant jų skundus dėl diskriminacijos, nedarant poveikio aukų ir 7 straipsnio 2 dalyje nurodytų asociacijų, organizacijų ar kitų juridinių asmenų teisėms;
  - b) nepriklausomų diskriminacijos tyrimų atlikimą ir
  - c) nepriklausomų ataskaitų skelbimą ir rekomendacijų teikimą visais su tokia diskriminacija susijusiais klausimais.
- 3.

III SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

13 straipsnis

Laikymasis

Valstybės narės imasi priemonių, būtinų užtikrinti, kad šios direktyvos taikymo srityje būtų laikomasi vienodo požiūrio principo, visų pirma kad:

- a) būtų panaikinti vienodo požiūrio principui prieštaraujantys įstatymai ir kiti teisės aktai;
- b) būtų arba galėtų būti paskelbtos negaliojančiomis, arba būtų iš dalies pakeistos vienodo požiūrio principui prieštaraujanti sutartinės nuostatos, įmonių vidaus taisyklės ir taisyklės, kuriomis reglamentuojama pelno siekiančių arba ne pelno asociacijų veikla.

14 straipsnis

Sankcijos

Valstybės narės nustato sankcijų, taikomų pažeidus pagal šią direktyvą priimtas nacionalines nuostatas, taisykles ir imasi visų būtinų priemonių užtikrinti, kad šios sankcijos būtų taikomos. Sankcijos gali apimti kompensacijos, kuri negali būti ribojama iš anksto nustatant didžiausią viršutinę ribą, sumokėjimą, ir jos turi būti veiksmingos, proporcingos bei atgrasomos.

14a straipsnis

Lyčių aspekto integravimas

Vadovaujantis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 8 straipsniu, valstybės narės įgyvendindamos šią direktyvą atsižvelgia į tikslą panaikinti vyrų ir moterų nelygybės apraiškas ir diegti vyrų ir moterų lygybę.

15 straipsnis
Įgyvendinimas

1. Valstybės narės užtikrina, kad įsigaliojusių įstatymai ir kiti teisės aktai, būtini, kad šios direktyvos būtų laikomasi ne vėliau kaip nuo .... [4 metai nuo priėmimo]. Apie tai jos nedelsdamos praneša Komisijai ir pateikia Komisijai tų nuostatų tekstus.

Valstybės narės, priimdamos tas nuostatas, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Nuorodos darymo tvarką nustato valstybės narės.

1a.

1b.

1c.

2. Kalbant apie 4a straipsnį, valstybės narės gali nuspręsti pratęsti 1 dalyje nurodytą perkėlimo į nacionalinę teisę laikotarpį ne daugiau kaip dvejiems metams. Tuo tikslu valstybės narės praneša Komisijai apie tokį sprendimą ir nurodo atitinkamą perkėlimo į nacionalinę teisę datą ne vėliau kaip [4 metai po priėmimo].

2a.

3.

3a.

4. Valstybės narės skatina rinkti su vienodo požiūrio taikymu ir nediskriminavimu susijusius duomenis. Duomenys renkami laikantis nacionalinės teisės aktų ir praktikos ir pagal taikytiną Sąjungos teisę, visų pirma pagal asmens duomenų apsaugą reglamentuojančią teisę.

16 straipsnis

Ataskaita

1. Valstybės narės ne vėliau kaip ... [dveji metai nuo 15 straipsnio 1 dalyje numatytos dienos] ir po to kas penkerius metus Komisijai pateikia visą informaciją, būtiną, kad Komisija galėtų Europos Parlamentui ir Tarybai parengti ataskaitą dėl šios direktyvos taikymo.
2. Komisijos ataskaitoje atitinkamai atsižvelgiama į nacionalinių lygybės įstaigų, atitinkamų suinteresuotųjų subjektų ir ES pagrindinių teisių agentūros nuomones. Remiantis lyčių aspekto integravimo principu, šioje ataskaitoje, *inter alia*, pateikiamas priemonių, kurių imtasi, poveikio moterims ir vyrams įvertinimas. Atsižvelgus į gautą informaciją, prireikus į šią ataskaitą įtraukiami pasiūlymai peržiūrėti ir atnaujinti šią direktyvą.

17 straipsnis

Įsigaliojimas

Ši direktyva įsigalioja jos paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* dieną.

18 straipsnis

Adresatai

Ši direktyva skirta valstybėms narėms.